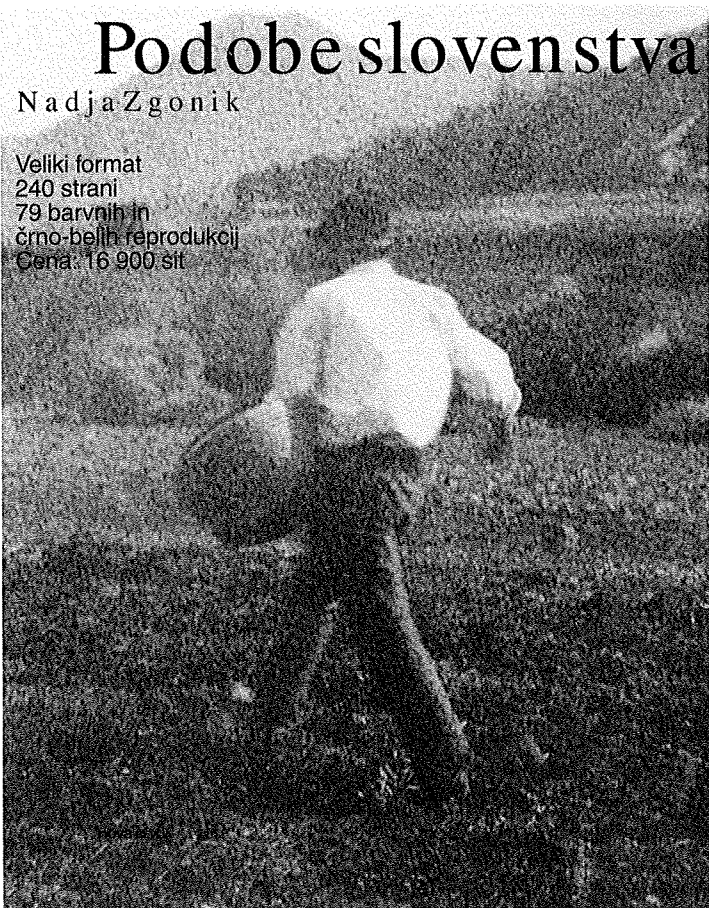

Podobe slovenstva

Nadja Zgonik

Veliki format
240 strani
79 barvnih in
črno-belih reprodukcij
Cena: 16.900 sif

"Samo kdor je poseben, drugačen, samosvoj, lahko zbudi zanimanje drugega zase."

Tako je s posameznikom in enako velja za nacijo in državo. Če nam ne uspe izraziti prepoznavne identitete, se bomo v splošni svetovni zavesti izgubili med sebi podobnimi. Zgolj jezik v današnjih časih gotovo ne zadošča. Treba je poiskati oblike nacionalne identitete, primerne za mednarodno komunikacijo. Med njimi je osrednjega pomena likovni izraz, ki omogoča hitro dojetje, je zapomnljiv in lahko razumljiv.

V knjigi Podobe slovenstva lahko prvič na enem mestu preberemo o tem, kaj sploh pomeni nacionalna identiteta, kako kompleksna je njena sestava, kakšna so bila v zgodovini prizadevanja Slovencev za njeno vzpostavitev in ali je narodnost mogoče povezati z modernostjo. Knjiga s komentiranimi barvnimi in črno-belimi ilustracijami prikaže, na katerih temeljih lahko Slovenci zgradimo sodobno nacionalno samozavest, s katero bi se vzpostavili kot moderen subjekt med evropskimi narodi.

ISSN 0351-9805

Plačilo tudi na obrokel 20% popust za naročnike revij založbe Nova revija. Informacije in naročila na telefon 01 43 34 306 ali faks 01 43 34 250

NOVA REVLIJA

Mesečnik za kulturo letnik XXI, september-oktober 2002, glavni urednik **Niko Grafenauer**

F O R U M

Tranzicijski sindrom

Marko Kos:
Sociološki vzroki nizke slovenske produktivnosti

Transakcije

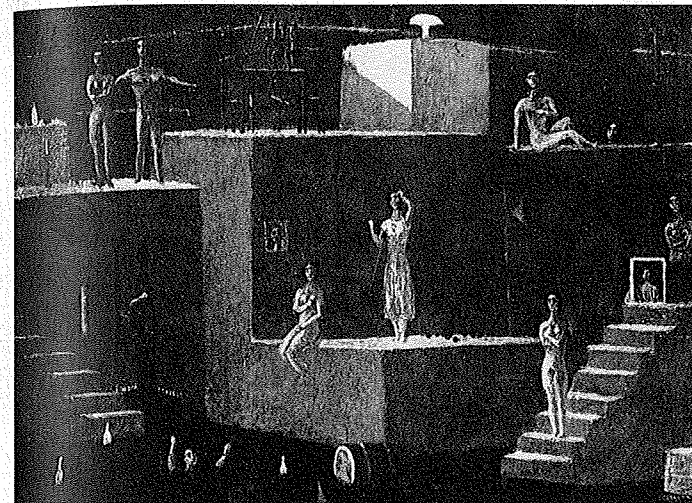
George Sörös:
Moralo na borzo!

Pravopis, polemika

Marta Kocijan - Barle:
Profesorjevemu uku in poduku na rob

Tri gvineje

Theodore Dalrymple:
Vsega so krivi bloomsburyjevci

Vidiki

Ivan Urbančič:
O identiteti in identitetiziranju
Zarko Pačič:
Med stolpi in votlinami

Poezija

Marko Elsner Grošelj:
Zdržati samoto
Marcello Potocco:
Pripovedovane
Vinko Möderndorfer:
Ljubezenske

Biblični ikonopis

Jože Snoj:
Pasijon

Proza

Florjan Lipuš:
Boštjanov let
Klemen Pisk:
Dobro jutro, oče Feliks

Esej

Ivo Svetina:
Morje in pesem
Aleš Debeljak:
Izzivalni jezik iz zemlje

Intervju

Vsa prava poezija nastaja na robu
Pogovor z Branetom Senegačnikom (France Pibernik)

Mutis

Alvaro Mutis:
Pesmi
Pablo Gomez:
Pogovor z Alvarom Mutisom
Ciril Bergles:
Upanje v obupu
Ciril Bergles:
Kronologija življenja in dela

Aisthesis

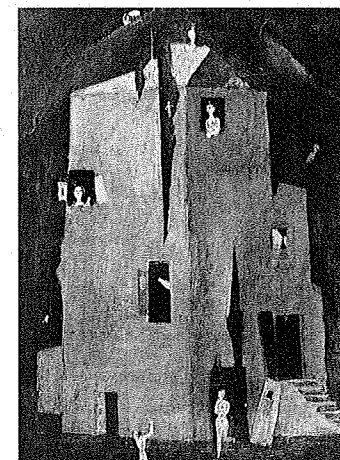
Martin Heidegger:
Umetnost in metafizika
Martin Heidegger:
O prevladanju estetike
Martin Heidegger:
O izvoru umetniškega dela
Aleš Košar:
Hölderlinova modrina
Edmund Husserl:
Pismo Hugu von Hofmannsthalu

Moč usode

Janez Vrečko:
Ignoranca preroštva v Kasandri
Gizela Polanc - Podpečan:
Odločitev

Galerija

Milček Komejč:
Slike Marka Suštaršiča

Korespondenca

Paul Celan - Gisèle Celan-Lestrange

Vizure

Ifigenija Simonović:
Sprotnosti 64

Oglas

Veseljkov sklad

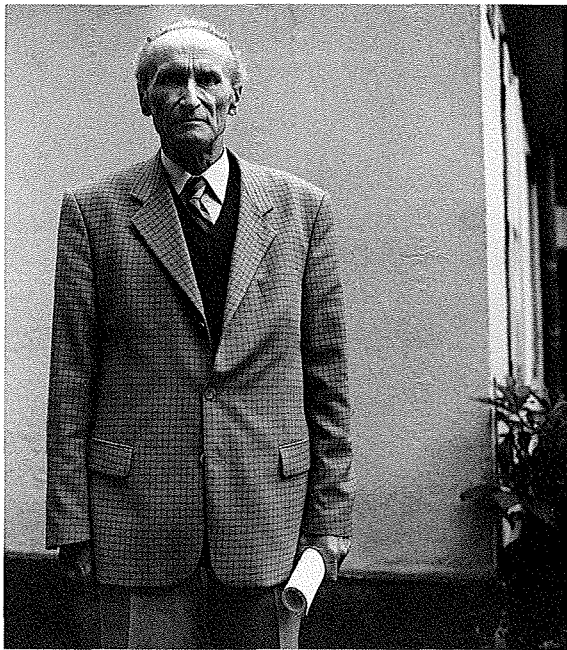
Aforizmi

Janez Sršen

Ivan Urbančič

O identiteti in identitetiziranju

K RAZPRAVI NA FORUMU O PRIHODNOSTI EVROPE

V zadnjih letih se vprašanje o identiteti pogosto pojavlja v javnih razpravah ob različnih temah. Vsebinsko in zgodovinsko gledano, je vprašanje o identiteti postalo pri nas aktualno in nujno s procesom osamosvajanja Slovenije. Problem slovenske narodne identitete je posebej v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja - med drugim - vsekakor postal zelo pomembna spodbuda slovenskega političnega osamosvajanja. Izzvalo ga je dogajanje v nekdanji skupni jugoslovanski državi. To je bila znana vstaja unitaristično-hegemonističnega nacionalizma v Srbiji z neprikrito zahtevo po unitarni državi pod prevlado Srbije in Srbov in z glasovi, ki so zahtevali celo uveljavitev srbskega jezika kot uradnega jezika v vsej državi. Z državno osamosvojitvijo Slovenije in njenim priznanjem od drugih držav je ta problem ugasnil.

Spodbuda za današnje razprave o identiteti Slovencev in torej o slovenstvu pa vstaja sočasno s politično odločitvijo o približevanju Slovenije evropskim povezavam, kar je bilo vgrajeno že v temeljne osamosvojitvene listine in izjave Slovenije; posebej pa še s procesom pridruževanja Slovenije Evropski zvezi, ki je zdaj v končni fazi uresničenja. S tem dejstvom je problem identitete dobil novo zgodovinsko vsebino in tehtnost. Je namreč problem evropske identitete in identitete vsakega v nji združenega samosvojega ljudstva ter njegovega odnosa do drugih ljudstev in predvsem do njihove skupnosti: Evropske zveze kot politične ustanove, ki obsega uskladitev prava, gospodarskega reda, enotnega trga, povezanost kulture, liberalno demokracijo, skladno urejenost upravnih odnosov, skupne osnovne vrednote itd. ob hkratnem zagotavljanju ohranjanja vse pestrosti razlik in samosvojesti ljudstev - torej njihovih identitet - kot svoje posebne vrednote. V tem smislu je danes pereč tudi problem identitete Slovencev, torej slovenstva, saj ti s tem postanejo slovenski Evropejci.

Ivan Urbančič

in identitetiziranju
in votlinami

foto
ane
e

et
, oče Feliks

sem
ik iz zemlje

oezija nastaja na robu
vanetom Senegačnikom
rnik)

lvarom Mutisom
upu
i življenja in dela

n metafizika
nju estetike
netniškega dela
za modrina
i von Hofmannsthalu

preroštva v *Kasandri*

Šuštaršiča

V zadnjih letih se vprašanje o identiteti pogosto pojavlja v javnih razpravah ob različnih temah. Vsebinsko in zgodovinsko gledano, je vprašanje o identiteti postalo pri nas aktualno in nujno s procesom osamosvajanja Slovenije. Problem slovenske narodne identitete je posebej v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja - med drugim - vsekakor postal zelo pomembna spodbuda slovenskega političnega osamosvajanja. Izzvalo ga je dogajanje v nekdanji skupni jugoslovanski državi. To je bila znana vstaja unitaristično-hegemonističnega nacionalizma v Srbiji z neprikrito zahtevo po unitarni državi pod prevlado Srbije in Srbov in z glasovi, ki so zahtevali celo uveljavitev srbskega jezika kot uradnega jezika v vsej državi. Z državno osamosvojitvijo Slovenije in njenim priznanjem od drugih držav je ta problem ugasnil.

Spodbuda za današnje razprave o identiteti Slovencev in torej o slovenstvu pa vstaja sočasno s politično odločitvijo o približevanju Slovenije evropskim povezavam, kar je bilo vgrajeno že v temeljne osamosvojitvene listine in izjave Slovenije; posebej pa še s procesom pridruževanja Slovenije *Evropski zvezi*, ki je zdaj v končni fazi uresničenja. S tem dejstvom je problem identitete dobil novo zgodovinsko vsebino in tehtnost. Je namreč problem evropske identitete in identitete vsakega v nji združenega samosvojega ljudstva ter njegovega odnosa do drugih ljudstev in predvsem do njihove skupnosti: Evropske zveze kot *politične ustanove*, ki obsega uskladitev prava, gospodarskega reda, enotnega trga, povezanost kulture, liberalno demokracijo, skladno urejenost upravnih odnosov, skupne osnovne vrednote itd. ob hkratnem zagotavljanju ohranjanja vse pestrosti razlik in samosvojesti ljudstev - torej njihovih identitet - kot svoje posebne vrednote. V tem smislu je danes pereč tudi problem identitete Slovencev, torej slovenstva, saj ti s tem postanejo *slovenski Evropejci*.

Drugi, globlji in bolj zastrti spodbujevalec za današnje oživljanje problema identitete pa so v današnjem svetu globalizacijskega pogona vse bolj nalezljivi nejasni občutek o »nestabilnosti« identitete, o možnem »izginotju« ali »izgubi« »nacionalne« in vsake identitete ter intelektualski glasovi, da takšna identifikacija današnjim visokorazvitim kompleksnim družbam ni potrebna in da je celo zgolj lažna zavest. Tak občutek, ki niti ni v zvezi z EZ, ampak se poraja v stanju današnjega sveta, pa zbuja skrb in vprašanje, kako je pravzaprav z identiteto takó v odnosu narod - EZ kakor tudi glede današnjega stanja človeka in njegove *človeškosti* kot izvirne identitete, katere izguba - kakor se tudi nejasno ve! - žene človeka v *razkroj* duševnosti oz. osebnosti, v narcisoidnost, v »psihozo« in mnogotere patološke pojave vse do kriminala in terorizma. Kako nejasne so dandanes te zadeve, nakazuje že dejstvo, da se o evropski in/ali narodni identiteti vseskozi govoriči z nekakšno zastirajočo objektivistično distanco, pri kateri ostaja identiteta kot osebno-bitna, bit/eksistenco tebe samega tikajoča se zadeva povsem odrinjena v neopaznost. Zato se npr. problema evropske in/ali narodne identitete kot speljanega na pojav povnanjene *zavesti pripadnosti/identifikacije* nikoli ne zagleda skupaj s človeško identiteto kot človekovo povsem osebnostno *ontološko eno-istostjo*, brez katere je razkrojen.

Vidiki		
Ivan Urbančič	1	O identiteti in identitetiziranju
Žarko Pačič	14	Med stolpi in votlinami
Poezija		
Marko Elsner Grošelj	27	Zdržati samoto
Marcello Potocco	39	Pripovedovane
Vinko Möderndorfer	47	Ljubezenske
Biblični ikonopis		
Jože Snoj	54	Pasijon
Proza		
Florjan Lipuš	84	Boštjanov let
Klemen Pisk	92	Dobro jutro, oče Feliks
Esej		
Ivo Svetina	113	Morje in pesem
Aleš Debeljak	129	Izzivalni jezik iz zemlje
Intervju		
	153	Vsa prava poezija nastaja na robu <i>Pogovor z Branetom Senegačnikom</i> (France Pibernik)
Mutis		
Álvaro Mutis	187	Pesmi
Pablo Gomez	219	Pogovor z Álvarem Mutisom
Ciril Bergles	222	Upanje v obupu
Ciril Bergles	231	Kronologija življenja in dela
Aisthesis		
Martin Heidegger	235	Umetnost in metafizika
Martin Heidegger	238	O prevladanju estetike
Martin Heidegger	241	O izvoru umetniškega dela
Aleš Košar	258	Hölderlinova modrina
Edmund Husserl	271	Pismo Hugu von Hofmannsthalu
Moč usode		
Janez Vrečko	275	Ignoranca preroštva v <i>Kasandri</i>
Gizela Polanc - Podpečan	284	Odločitev
Galerija		
Milček Komelj	293	Slike Marka Šuštaršiča
Forum		

Ivan Urbančič

O identiteti in identitetiziranju

K RAZPRAVI NA FORUMU O PRIHODNOSTI EVROPE

V zadnjih letih se vprašanje o identiteti pogosto pojavlja v javnih razpravah ob različnih temah. Vsebinsko in zgodovinsko gledano, je vprašanje o identiteti postalo pri nas aktualno in nujno s procesom osamosvajanja Slovenije. Problem slovenske narodne identitete je posebej v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja – med drugim – vsekakor postal zelo pomembna spodbuda slovenskega političnega osamosvajanja. Izzvalo ga je dogajanje v nekdanji skupni jugoslovanski državi. To je bila znana vstaja unitaristično-hegemonističnega nacionalizma v Srbiji z neprikrito zahtevo po unitarni državi pod prevlado Srbije in Srbov in z glasovi, ki so zahtevali celo uveljavitev srbskega jezika kot uradnega jezika v vsej državi. Z državno osamosvojitvijo Slovenije in njenim priznanjem od drugih držav je ta problem ugasnil.

Spodbuda za današnje razprave o identiteti Slovencev in torej o slovenstvu pa vstaja sočasno s politično odločitvijo o približevanju Slovenije evropskim povezavam, kar je bilo vgrajeno že v temeljne osamosvojitvene listine in izjave Slovenije; posebej pa še s procesom *pridruževanja* Slovenije *Evropski zvezi*, ki je zdaj v končni fazi uresničenja. S tem dejstvom je problem identitete dobil novo zgodovinsko vsebino in tehtnost. Je namreč problem evropske identitete in identitete vsakega v nji združenega samosvojega ljudstva ter njegovega odnosa do drugih ljudstev in predvsem do njihove skupnosti: Evropske zveze kot *politične ustanove*, ki obsega uskladitev prava, gospodarskega reda, enotnega trga, povezanost kulture, liberalno demokracijo, skladno urejenost upravnih odnosov, skupne osnovne vrednote itd. ob hkratnem zagotavljanju ohranjanja vse pestrosti razlik in samosvojesti ljudstev – torej njihovih identitet – kot svoje posebne vrednote. V tem smislu je danes pereč tudi problem identitete Slovencev, torej slovenstva, saj ti s tem postanejo *slovenski Evropejci*.

Drugi, globlji in bolj zastrti spodbujevalec za današnje oživljanje problema identitete pa so v današnjem svetu globalizacijskega pogona vse bolj nalezljivi nejasni občutek o »nestabilnosti« identitete, o možnem »izginotju« ali »izgubi« »nacionalne« in vsake identitete ter intelektualski glasovi, da takšna identifikacija današnjim visokorazvitim kompleksnim družbam ni potrebna in da je celo zgolj lažna zavest. Tak občutek, ki niti ni v zvezi z EZ, ampak se poraja v stanju današnjega sveta, pa zbuja skrb in vprašanje, kako je pravzaprav z identiteto takó v odnosu narod – EZ kakor tudi glede današnjega stanja človeka in njegove *človeškosti* kot izvirne identitete, katere izguba – kakor se tudi nejasno ve! – žene človeka v *razkroj* duševnosti oz. osebnosti, v narcisoidnost, v »psihozo« in mnogotere patološke pojave vse do kriminala in terorizma. Kako nejasne so dandanes te zadeve, nakazuje že dejstvo, da se o evropski in/ali narodni identiteti vseskozi govoriči z nekakšno zastirajočo objektivistično distanco, pri kateri ostaja identiteta kot osebno-bitna, bit/eksistenco tebe samega tikajoča se zadeva povsem odrinjena v neopaznost. Zato se npr. problema evropske in/ali narodne identitete kot speljanega na pojav povnanjene *zavesti pripadnosti/identifikacije* nikoli ne zagleda skupaj s človeško identiteto kot človekovo povsem osebnostno *ontološko eno-istostjo*, brez katere je razkrojen.

Kaj vse to pomeni posebej glede na vprašanje o identiteti slovenskega Evropejca, nikakor še ni kar samo po sebi jasno. Nasprotno, očitno in nujno je, da problem evropske identitete in identitete vsakega v EZ združenega ljudstva v njenem *soodnosu* zahteva temeljit premislek, ki neogibno presega dosedanja in še vladajoča pojmovanja identitete ter bistveno zadeva ravno prihodnost Evrope in še posebej EZ kot evropske politične ustanove v prej nakazanem smislu. Presega namreč po njuji, da mora segati v *bistveni izvor* problema človeškosti in torej človeške identitete in se ne more več posluževati tekočih vladajočih »pojmovanj« tako imenovane etnične, narodne, nacionalne in še nešteti drugih »identitet«, ki so se izrodila v brezmiselni vladajoči predsodek in zlaganost v smislu prikrivanja, potlačevanja in zamegljevanja izvornega dejanskega problema. Zato je sicer mogoče razumeti tiste današnje teoretike, ki trdijo, da je taka identiteta lažna zavest in da kompleksne razvite družbe ne potrebujejo takšne identifikacije. Ni pa mogoče na podlagi ugotovitve identifikacije kot take lažne zavesti sprejeti kar črtanje problema izvorne človeške identitete kot nekakšnega lažnega problema brez vsake teoretične in praktične tehtnosti, ker je to spet le različica povnanjene zavesti. Zatorej to ni stvar površnih mnenj in trditev, ampak je in more biti le tema *temeljitega* premisleka, ki prepozna človeško identiteto kot *bitni problem* evropskosti, evropske svetovnozgodovinske človeškosti, ne pa kot zgolj spremljevalni pojav *povnanjene javnostne zavesti pripadnosti* v smislu njene *identifikacije* s tem ali onim ali pa z ničimer.

Da se v vrhu EZ omenjenega novega problema identitete vsaj približno in megljeno zavedajo, dokazuje tudi ustanovitev evropskega *Forum* o prihodnosti Evrope in vzporedno podobnih nacionalnih pridržavnih forumov – torej tudi slovenskega *Forum* o prihodnosti Evrope. Med njegovimi temami je tudi tema razprave z naslovom *Evropska, nacionalna in regionalna identiteta v Evropski uniji*. Isto nakazujejo pogoste izjave z vrha EZ, da je *Združena Evropa* samosvoja zveza razlik in pestrosti ljudstev kot njenega kulturnega bogastva in da se Evropa nikakor noče unificirati na način ukinjanja teh razlik. Te evropske zamisli je pred omenjeno razpravo na slovenskem *Forumu* strnil Matjaž Nahtigal, predsedujoči slovenskemu Forumu, v naslednje tri smernice za razpravo (navajam po svoji beležki):

1. EZ ni analogon Združenih držav Amerike kot talilnega lonca za zlitje in ukinitvev vseh vanjo združenih ljudskih skupin samosvojih identitet;

2. malim članicam uspeva v EZ vzdrževati lastno identiteto, ker je *Združena Evropa* koncipirana kot ohranjanje nacionalnih in nadnacionalnih, kulturnih, jezičnih in drugih značilnosti članic EZ;

3. EZ je zato nova priložnost za male članice, da soodločajo o skupni usodi v EZ in s tem o svoji usodi v njenem okviru.

Seveda se to zdi na prvi pogled jasno in sprejemljivo. Toda če naj taka zamisel Evrope prihodnosti za nas – njena ljudstva – ne bo le cenena tolažba za naš nalezljivi občutek »ogroženosti« naše identitete in uspavanje lastne skrbi in dejavnosti za njeno uresničitev, mora temeljit premislek *izpostaviti* izvor in bistvo ter zasnovanost

take, nikakor ne samoumevne *možnosti Evrope, namreč zgodovinski izvor in bistvo evropske človeške identitete – torej njene evropskosti – in identitete vsakega njenih ljudstev v njuni bistveni soodnosnosti in istosti*, ki pokaže, kako je npr. načelno-bistveno mogoče in nujno biti *slovenski Evropejec* take dvo-edine človeške identitete kot nekaj *svetovnozgodovinsko zasnovanega*. Da torej taka dvo-edina človeška identiteta ni prazna fraza zgolj želje ali tolažilne in vznemirjenje pomirjujoče blagohotnosti evropskih in domačih vladajočih birokracij, niti ni zgolj nekakšna identifikacijska blodnja povnanjene javnostne (lažne!) zavesti kot nepotrebne današnji razviti družbi.

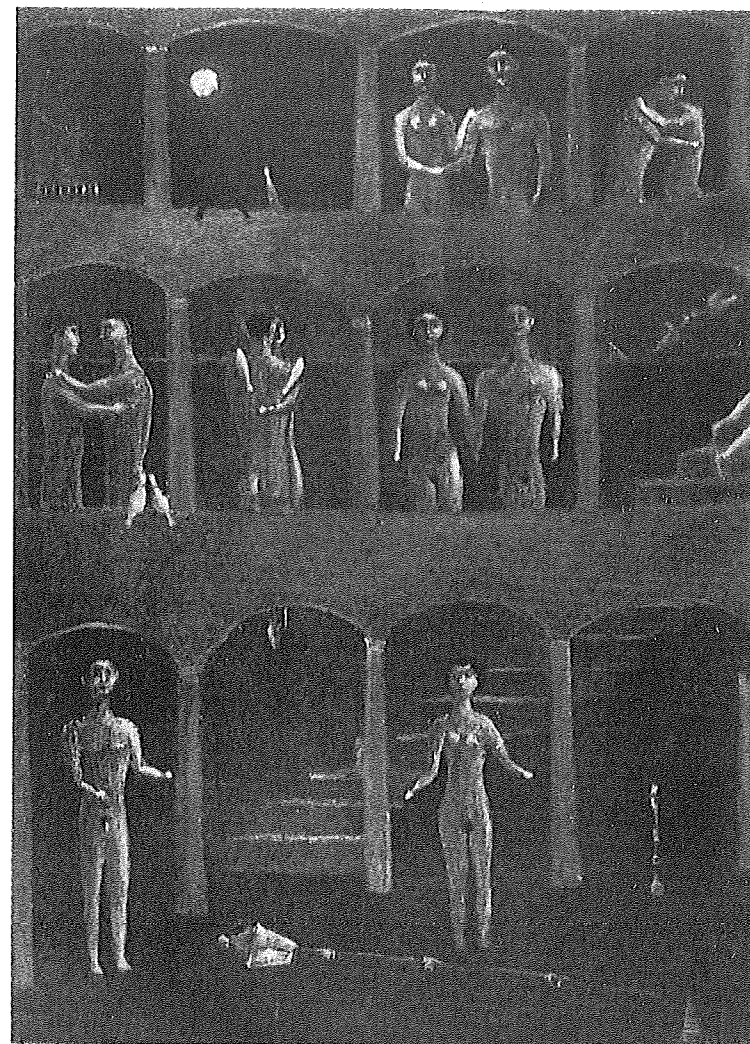
Kako pa se dandanes »pojmuje« identiteta? Povsem očitno je, da se dandanes gleda na identiteto tako rekoč izključno le skozi *identifikacijo* kot *pojav* povnanjene javnostne *zavesti pripadnosti* v dinamiki vsakršnih družbenih odnosov in skupin, o katerem je nazadnje mogoče trditi, da je lažna zavest brez relevance za visoko razvite kompleksne družbe. Kako se je razvilo takšno današnje prevladujoče »pojmovanje« identitete, ki se zdi kar samoumevno, čeprav je glede na današnje združevanje in prihodnost združene Evrope zamegljujoč in zavajajoč predsodek? Ni težko ugotoviti, da današnje takšno »pojmovanje« identitete izvira iz sociologije in se je sprevglo v čudno poplavo sociologičnega *identitetiziranja*, ki krši lastne meje sociološke znanosti. Identitetiziranje je odvrtna beseda, vendar nič manj kot zadeva, ki jo z njo imenujem. Zato je zdaj za našo temo nujno: 1) razločiti izvorni problem evropske človeške identitete od odvrtnega sociologičnega identitetiziranja, 2) razločevati sociologijo kot znanost od sociologizma, in 3) začrtati obzorje naše politične in civilno-družbene razprave o identiteti slovenskega Evropejca. Sociologizem se dandanes zažira in pustoši vsepovsod: v etnologiji, v sami sociologiji, v antropologiji, politologiji in politični analizi, v strankarstvu, v lingvistiki, celo v nekaterih »filozofskih smereh«, v komunikologiji in informatiki, v množičnih komunikacijskih medijih in novinarstvu, v vsej intelektualni in kulturni ter širši javnosti itd., tako da dandanes že vsakdo, ki da kaj nase (!), o vsem mogočem »samoumevno« divje sociologizira – posebej še o identiteti, kjer so mnogi kar vsevedni do amena.

Jasno je, da bo takšno razločevanje v pričujočem besedilu mogoče komajda nakazati, ne pa zadovoljivo pojasniti. To pa v prvi vrsti zaradi dejstva, da se premislek ontološke zasnovanosti izvorne evropske identitete – torej zgodovinske *evropskosti* – nujno *obrača proti* toku in naravnosti vse današnje povnanjene javnostne *zavesti* in se tako obrača nazaj k tistemu, kar ostaja nji »nezavedno«. Poenostavljeno rečeno, je ontologija obrat od povnanjene javnostne zavesti k biti kot izmknjeni tej zavesti v njeni odvrtnosti od nje. Pri naši temi gre za obrat od identitete kot fenomena *identifikacije* v smislu povnanjene in spreminjajoče se *zavesti pripadnosti* (narodu, naciji, Evropski zvezi, rodu, klanu, državi, regiji, stranki, kaki skupini, jeziku itd. vseh mogočih »identitet«) k izvorni *identiteti* kot *bitni/eksistencialni* »predzavestni« zadevi zgodovinskega evropskega človeka vseh samosvojih ljudstev Evrope. Zato je tak ontološki premislek zasnovanosti izvorne identitete evropskega človeka povna-

njeni javnostni zavesti in njenemu sociologističnemu identitetiziranju neogibno »nerazumljiv«, dokler ta zavest trdovratno vztraja pri sebi. Toda to je usoda vse velike filozofske ontologije od njenega prvega začetka naprej. In tu gre za povsem drugačno »nerazumljivost« od tiste, ko nepoučeni npr. ne razume subnuklearne fizike, ker ta ne zahteva opustitve tiste zavesti in njene refleksije, ontologija pa zahteva ravno to. Omeniti pa moram še nekaj ključnega. Pri naši temi in razpravi v okviru slovenskega pridržavnega *Foruma o prihodnosti Evrope* ne gre za nekakšen simpozij o teoriji identitete, ampak gre v prvi vrsti in odločilno za politično in civilno-družbeno vprašanje Slovenije o mestu, možnostih in vzdrževanju slovenstva v Evropski zvezi; gre torej za skrb, odločitve in dejavnost samoohranitve/samovzdrževanja *slovenskega Evropejca*. Teorije pa seveda zarisujejo neko obzorje tega političnega problema današnjosti in prihodnosti ter zato niso zanj kaj nepomembnega, ampak so odločilne.

Oglejmo si zdaj sociologistično identitetiziranje. Ko se danes na tak način misli o identiteti v smislu identifikacije kot pojava zavestne pripadnosti, se nam pojavi cela rešta različnih, med seboj prepletajočih se in prekrivajočih se »identitet«, ki gre že skoraj do absurda. Tako imamo evropsko, nacionalno, narodno, etnično, državno, regionalno, kozmopolitsko, klanovsko, cehovsko, religijsko, ideološko-svetovnonazorsko, strankarsko kakor tudi jezikovno identiteto in še mnogo vsakršnih »identitet«; dalje imamo lokalne: štajersko, kranjsko-gorenjsko, dolenjsko itd., potem mestno in podeželsko in še bolj lokalne, celjsko, ptujsko, ljubljansko identiteto itd., navsezadnje pa tudi občinske in vaške »identitete« itd. itd. Takšno »pojmovanje« identitete kot fenomena zavestne identifikacije/pripadnosti ima v sebi neko potezo absurdnosti: speljuje problem identitete *ad absurdum*, s tem pa neovedeno (ali morda tudi namenoma!) povsem zastre, zamegli in potlači bistveni problem svetovnozgodovinske identitete evropskega človeka – njegove *evropskosti* v vseh samosvojestih.

Najpogosteje se dandanes govori o *nacionalni* identiteti. O nji naj bi razpravljali tudi na *Forumu o prihodnosti Evrope*. Ne gre mi zgolj za jezikovno čistunstvo, če tu opozorim na problematičnost in anahronističnost »nacionalnosti«. Besede niso poljubne, imajo svojo zgodovino in nam govorijo iz nje in skozi njo. Od tod lahko vemo, da je nacionalnost ali nacionalizem omejeni/bornirani subjektivizem politizacije ljudstva. Nacionalna identiteta kot identifikacija v smislu povnanjene javnostne zavesti nacionalne pripadnosti – *kot nacionalizem* – je zmeraj poznejša, izzvana, capljajoča za izvorno, ne historično časovno, ampak bistveno prvotnejšo »predzavestno« evropsko identiteto ljudstva, ki jo potlači in zamenja s seboj. Izzove jo zgodovinska novoveška subjektivizacija evropskega človeštva sočasno z začetno evropsko »industrijsko revolucijo« kot odtlej potekajočo permanentno revolucijo proizvodnje na način prakse znanosti kot oblasti čez vse. Godi se kot omejena in omejujoča in izključujoča politična subjektivizacija ljudstva, vzpostavljajočega se kot nacija z zahtevo po suvereni državni subjektivnosti in tako potlači/razkroji samo evropskost Evrope. Izzvana je torej s svojo omejeno in ekskluzivno voljo po oblasti brez ozira na demokratičnost svojega sistema. V tem je bistvo nacionalnosti in nacionalizma,

OBOKI, 1954

s katerim se posebej uveljavlja njegova omejenost in izključevalnost. Zato je nacionalizem kot identifikacija povnanjenje zavesti in kot suverenizacija nacije zmeraj vnmel neznanske spore, razmejevanja in šovinistična ločevanja, vojne in stereotipna mednacionalna sovraštva. Spomnimo se dogajanja zadnjih treh stoletij Evrope, ko so se pojavile in oblikovale evropske nacije kot absolutni suvereni subjekti. Spomnimo se nedavne nacionalne fantazmagorije in morije na Balkanu, v katero smo bili potegnjeni tudi Slovenci. Poglejmo, kako se nacionalizmi dogajajo po današnjem zunajevropskem svetu. Ne pozabimo, da so še dandanes v Združeni Evropi očitne razpoke po njenih nacionalnih šivih in da je omejena subjektivistična politizacija in populistična nacionalistična instrumentalizacija »nacionalne identitete« še živa nevarnost razkrajanja Evrope. To pa predvsem zaradi tega, ker se nacionalna identifikacija kot omejena povnanjena zavest nacionalne pripadnosti vseskozi postavlja v nasprotje z evropsko identiteto, kot da sta to dve različni identiteti, ki sta bodisi medsebojno izključujoči se ali pa se nekako tolerirata – kakor za koga. Zdaj pa se začne razumarsko identitetiziranje o tem, kako je »trenutno nacionalna identiteta še močnejša od evropske, z intenziviranjem evropskih povezav pa bo postala evropska identiteta močnejša, nacionalna pa šibkejša« – in podobno intelektualistično rolanje po sceni. To pa seveda nakazuje ravno *unitarizacijo* Evrope, torej nasprotno od zatrevanja, če bi se seveda tak absurden »model« uresničil oz. sploh imel káko tehtnost. Na nasprotni strani pa gre antinacionalistični intelektualizem v nestrpni vnemi svojega odziva proti nacionalizmu celo tako daleč, da tudi že preprosto skrb za lastno samosvojo besedo evropskih ljudstev ožigosa kot jezikovni nacionalizem. Ali zgolj zato, ker se govori o »nacionalnih jezikih«, ali pa morda iz popolne izgube vsake slutnje o izvorni evropski svetovnozgodovinski identiteti človeka Evrope samosvojih ljudstev?! S tretje strani pa se sliši vpitje o »jezikovnem imperializmu velikih«, proti kateremu da bo treba postaviti močne branike.

Ne nazadnje naj omenim, da se govori tudi o jezikovni identiteti kot identifikaciji z nacionalnim jezikom v smislu pojava povnanjene zavesti pripadnosti nacionalnemu jeziku. To zavest pripadnosti nacionalnemu jeziku se ima celo za zadnji in najmočnejši »znak« nacionalne identifikacije. Trdim, da je to ravno najbolj zastirajoče in torej lažno vrednotenje in zloraba bistva samosvoje besede na način nacionalno-subjektivistične omejene instrumentalizacije »nacionalnega jezika« kot »najmočnejšega znaka« omejene nacionalne identifikacije, ki povsem zastre in potlači izvorno bistvo besede. Saj takšna omejena nacionalna identifikacija z »nacionalnim jezikom« nikoli ne more dojeti, da je ravno v bistvu samosvoje besede ista evropska izvorna identiteta, torej *evropskost* slovenskega Evropejca. Ne more dojeti, da *ločuje* tam, kjer gre za izvorno bistveno *istost*. Samo druga stran iste zlagane medalje je jemanje jezika kot »nevtralnega« razpoložljivega sredstva/medija informacije in je v njegovi razpoložljivosti že zapopadena možnost njegove *zamenljivosti* brez kake bistvene izgube. Zato je s tega naprednjaškega levoliberalnega vidika identifikacija z »nacionalnim jezikom« v razvitih kompleksnih družbah že povsem nepotrebna blodnja in

moteč »desničarski« anahronizem. Tu se spet srečamo s tistim odzivom antinacionalističnega intelektualizma, ki v svoji nestrpni vnemi in površnosti vrže z nacionalizmom čez krov še samosvojest besede, ne da bi jo ločil od njene nacionalistične zlorabe. In o teh rečeh nacionalne identifikacije kot omejene povnanjene zavesti nacionalne pripadnosti naj bi razpravljali tudi v slovenskem pridržavnem *Forumu o prihodnosti Evrope* brez ovedenja dejstva, da so nacija in nacionalizem in nacionalna identiteta v sodobnem svetu v *bistvenem preteklost*, ne glede na količino in razširjenost besedičenja o njih. Hočem reči, da prihodnosti Evrope ne bo, če ne bomo našli zanjo novih prihodnostnih besed in pojmov. Zato predlagam: pustimo govorjenje o nacionalni identiteti njeni preteklosti in poskušajmo misliti drugače: v *obratu proti* toku in naravnosti povnanjene javnostne zavesti ter njenih nepristnih razumarij in sociologizmov njenega absurdnega identitetiziranja. To pa nikakor ne pomeni, da opuščamo slovenstvo; ravno nasprotno, gre nam prav posebej za slovenstvo in o tem ne sme ostati noben dvom.

Govorili naj bi tudi o občutku »ogroženosti slovenskega naroda, kulture, jezika, identitete«. Taka »ogroženost« danes ne grozi niti od EZ niti od Sloveniji sosednjih držav, ampak od Slovencev samih kot neogibno vključenih v tiste globalizacijske procese in sile, ki povsem preplavljajo in odplavljajo vse samosvojesti ljudstev in tudi njihove EZ, če niso globoko in trdno zasidrane. To preplavljanje, ki zajema vsakega, žene ljudi k zanemarjanju lastne samosvoje besede, samosvoje zgodovine, samosvojega sveta, samosvoje kulture, samosvoje človeškosti (identitete) itd. Te sile vržejo tudi današnjega možnostnega slovenskega Evropejca iz izvorne bitne identitete zgodovinskega evropskega človeka samosvojih ljudstev Evrope tako, da je on sam tisti, ki ogroža to svojo *dvo-edino* bitno identiteto slovenskega Evropejca. Ogroža torej *samosvojo* evropskost svoje človeškosti zato, ker ga tista samosmotrna globalizacijska sila permanentne revolucije proizvodjanja kot vsezajemajoče prakse znanosti z brezpogojnostjo zahteva in izziva kot le vseskozi *bistveno razpoložljivega* sebi, svojemu krožnemu procesu. Tako ga razčlovečuje. Prav današnji, vsem lastni povnanjeni javnostni zavesti pa je paradokсна dialektika te dvo-edine identitete človeka in globalizacijske sile povsem »nerazumljiva«. Ovedenje tega pa bo naporen in dolgotrajen proces. Kajti nemogoče je danes razpravljati o identiteti brez zveze z omenjeno razkrajajočo silo tako imenovane globalizacije.

Toda z nakazano nevarnostjo, ki zadeva vsa ljudstva Evrope in sámo evropskost Evrope, se danes v zvezi z identiteto zastavljajo vprašanja o varnosti in sploh konsenzualnem smislu ali cilju procesa evropske integracije, *finalité politique* EZ. Sámo vprašanje nakazuje, da je današnja povnanjena zavest vsepovsod in vseskozi brez zavezujočega cilja in smisla celotnega procesa evropske integracije; da evropska identiteta kot identifikacija v smislu povnanjene zavesti pripadnosti tu prav nič ne zaleže in nima v sebi končnega smisla; da je ta nevarnost izguba, razkrojenost izvorne identitete – torej evropskosti, ki je v bistvenem razčlovečenost človeka; da so vsi zastavljeni cilji in zagotavljeni smisli povsem relativistični, arbitrarni, poljubni, člove-

ška krparija, notranje pristno nezavezujoči, ker je notranjost razkrojena, brez identitete; da torej *nihilizem* ni več zgolj pred vrati, ne trka več na vrata, ampak je že povsem zavzel vso evropsko hišo, a kljub temu ostaja zastrt, izmaknjen, potlačen v »nezavedno«, tabu današnje povnanjene zavesti; da je torej evropskost v nevarnosti samouničenja, proti kateri so povsem brez moči vsi varnostni sistemi – od Nata do liberalne demokracije, varovanja človekovih pravic, vrednot itd. Od kod sicer današnji siloviti gon po varnosti, če ne bi v skriti globini nenehno glodal črv TE neprepoznane nevarnosti, ki je TU? Ali je danes sploh mogoče verodostojno razpravljati o identiteti brez zavezujočega ozira na to nevarnost – njen nihilizem, ki vstaja iz neke nemišljene sprevrženosti izvorne prigode evropske bitne identitete vseh ljudstev Evrope in se zato le v obratu te sprevrženosti identitete kot njene vrnitve v izgubi obeta možnost prestajanja te nevarnosti in z njo neka prihodnost Evrope. Globljega problema od tega sploh ni. Do njega pa frfotajoča povnanjena zavest današnjosti nima dostopa.

V razpravah o identiteti se pojavlja tudi mnenje, da naj bi bila EZ uspešna skupnost le, če bi se razvila tudi njena politična identiteta. Tudi pri tem mnenju se z identiteto misli le identifikacijo kot fenomen povnanjene zavesti pripadnosti. Tu se spet srečujemo z absurdom takega »pojmovanja« identitete. Povsem jasno je namreč, da EZ kot politična ustanova in njena vrhna upravna birokracija ne potrebuje take identifikacije prebivalstva z njo, da bi bila uspešna. Gre le za vprašanje demokratično izražene potrditve osnovnih aktov, programov in vrednot EZ po sprejetih procedurah s strani njenih članic, kjer je identifikacija ljudi s tako ustanovo povsem nebistvena in tudi zmeraj poznejša, capljajoča za njeno ustanovitvijo. To kaže, da je tisto, kar žene in *omogoča* takšno ustanovitev Evrope, neizmerno izvirnejše, prvotnejše, začetnejše, temeljnejše od take zmeraj zaostajajoče povnanjene javnostne zavesti pripadnosti EZ kot identifikaciji z njo. Ideja Evrope je že stara in jo neizrecno nosijo velika duha vseh velikih ustvarjalcev v evropski zgodovini, začeni z velikimi začetniki od Platona, Ajshila, Sofokleja in drugih vse do moderne dobe. Duh teh del ni nacionalno ali lokalno omejen, ampak je evropski svetovnozgodovinski duh, ki je potlačen v »nezavedno« vse povnanjene zavesti današnjosti, odtegnjen v skritost in pozabo. In to prazračetno omogočujoče in utemeljujoče, ta *prvina* ideje Evrope je *izvorna bitna identiteta* kot *evropskost* evropskega človeka vseh samosvojih ljudstev Evrope, ki ostaja potlačena in izmaknjena povnanjeni zavesti in vsemu njenemu današnjemu intelektualizmu absurdnega sociologističnega identitetiziranja. In če kaj, potem je ta *prvina* edinstveni skupni evropski svetovnozgodovinski temelj in duh Evrope, ki se nam ga je ovedeti kot možne prihodnosti Evrope in se v njem umestiti.

Absurdi sociologističnega identitetiziranja povnanjene zavesti se kar množijo, npr. naslednja lažna »dilema«: »Ali ni prav jezikovna raznolikost Evrope ključna ovira pri razvijanju evropske politične identitete? Vendar – ali ni prav evropska jezikovna raznolikost ključna značilnost evropske identitete?« Kakor da je samosvoja beseda

(»jezik«!) zvedljiva na človekovo identifikacijo z njo v smislu zmeraj poznejše povnanjene zavesti pripadnosti lastni samosvoji besedi. Kakor da ta samosvoja beseda vsakega evropskega ljudstva že pred njegovo omejeno nacionalistično subjektivizacijo ni že izvorna samosvoja *evropskost*, torej izvorna bitna identiteta Evrope: njenega istega duha kot omogočujoče možnosti njenega združevanja in njene prihodnosti. In kakor da je identiteta (istost) lahko nekakšen kup raznolikosti. To so očitni absurdi, ki se dandanes kar valijo in valijo in o njih naj bi na dolgo in široko razpravljali, nikoli končani rezultat takšne »razprave« pa bi bil čista ničla. Iz absurdov rezultira le absurd; in tako pač »funkcionira« današnja povnanjena javnostna zavest – posebej še pri svojem sociologističnem identitetiziranju in razumarjenju.

Nazadnje naj omenim še eno več kot zanimivo in navadno zastrto posebnost identitete kot identifikacije v smislu povnanjene zavesti pripadnosti. Identifikacija ni le subjektivna zavest pripadnosti (čemu), ampak je tudi prepoznavna sebe od drugega kot zrcaljenje sebe v drugem. Govorimo npr. o identifikaciji nekega mrtvega trupla ali npr. o identifikaciji nekega minerala ipd. Če to prenesemo na nacijo, se pojavi kot neznanska želja po *prepoznavnosti* nas od drugih, od sveta, kjer ne gre za priznanje novonastale države od drugih držav. Gre za noro željo npr. Slovencev in Slovenije, da bi bila »v svetu prepoznavna«, cenjena, znana, razpita ipd.: da bi se njena identifikacija s seboj (povnanjena »samozavest«) zrcalila v identifikaciji – prepoznavi – nas od drugih. To je *nacionalno-narcisoidna* bolesta želja po *zrcaljenju* svoje povnanjene identifikacije s seboj (povnanjene samozavesti) v identifikaciji kot prepoznavi sebe od drugih, od »sveta«. Spomnimo se samó na stalno pobitost povnanjene zavesti Slovencev in Slovenije, ko se pokaže, da nas »drugi« – »svet« – »ne prepoznajo« in jim za nas »ni mar«. Spomnimo se s tem v zvezi na ponavljajoče se zahteve, »da bi morali več storiti za svojo prepoznavnost v svetu« in jamrarije glede tega. Ravno povnanjena javnostna zavest – taka identifikacija – je v nakazanem dvojnem smislu nacionalno narcisoidna – bolesta – struktura zavesti: sama v drugem zrcaljena zavest kot šele povnanjena zlagana »samozavest«, ki jo imaš od drugega, ne sam po sebi. Poenostavljeno rečeno, gre za narcisoidno ponašanje s tem, kako »se jaz pomembno identificiram (sem pripaden) in sem tako pomemben ter kako me drugi identificirajo/prepoznajo kot tako pomembnega«. In če se ta refleks v drugem ne zgodi, nastopi narcisoidna pobitost in »samozavest« pade na ničlo ter se poraja resentment proti sebi. Vsa nacionalna identifikacija je v takem dvojnem smislu narcisoidna bolesta zavest nekoga, ki je sam v sebi sebe povsem negotov in razkrojen, brez pristne identitete osebnosti. Kaj je človeku z močno in pristno osebnostno identiteto mar za to, kaj si kdor koli – »svet« – misli ali ne misli o njem? Tak se ne vsiljuje drugim, češ pogledite me, kako sem čudovit, ker mu dostojnost tega ne dovoli. Ali ne postane ravno s tem, da se za druge ne meni, šele drugim skrivnost in zanimiv?

Nizanje takih absurdov sociologističnega identitetiziranja in rezoniranja povnanjene javnostne zavesti bi bilo mogoče še nadaljevati, vendar to ne bi prineslo nič novega. Ključno je s tem v zvezi pač tole:

1) da ima identiteta v smislu identifikacije kot pojava povnanjene javnostne zavesti pripadnosti na sebi nekaj absurdnega;

2) da takšna identifikacija ni izvorna in začetna, ampak je zmeraj poznejša, posledična, capljajoča za nečim drugim;

3) da nas potiska na polje regresivnega, anahronističnega, borniranega nacionalističnega subjektivizma;

4) da je kot taka povnanjena zavest v sebi sami neovedeno zlagana v tem smislu, da ni pristno samosvoja in da sama po sebi zastre in potlači problem izvorne *samosvoje* identitete – torej *evropskosti* – samosvojih ljudstev Evrope: samosvojesti »ljudskih«
Evropejcev, slovenskega Evropejca;

5) da ima taka identifikacija dve strani, ki sestavljata bolešno nacionalno narcisoidnost in nezrelost te zavesti;

6) da je vse današnje sociologistično identitetiziranje in rezoniranje povsem nebitveno za današnji in prihodnostni *politični in civilno-družbeni problem slovenstva v EZ* in da ta problem celo sprevrča in zamegljuje ter ga tako speljuje *ad absurdum*.

Zaradi vsega omenjenega predlagam, da se pri politični in civilno-družbeni razpravi o problemu skrbi ohranjanja/vzdrževanja našega slovenstva v Evropski zvezi sprostimo orisanega absurdnega sociologističnega identitetiziranja in rezoniranja in si poskušamo odgovoriti na nekaj tehtnih in preprostih vprašanj v zvezi z omenjenim problemom, ki jih bom zastavil v nadaljevanju. Pred tem pa moram vsaj v grobem obrisu nakazati problem izvorne ontološke svetovnozgodovinske identitete – evropskosti – človeka evropskih ljudstev.

Omenil sem že, da prihaja danes prevladujoče »pojmovanje«
povnanjene identitete iz sociologije in da se to »pojmovanje«
sprevrča v sociologizem. Toda *besede in pojma identitete* sociologija kot empirična znanost ni pridobila iz svojih raziskav družbe, ker to kratko malo ni mogoče, ampak ga je kot nujnega za svoje razlage nekaterih družbenih pojavov dobila/vzela od drugod. Izvorno mesto identitete je namreč *filozofska onto-logika*, kjer je vpeljana kot temeljni onto-logični zakon ali načelo identitete (*principium identitatis*) v sklopu še drugih temeljnih načel ontologike kot »nauka o biti«. Načelo identitete je zahteva, da mora vsak ontološko zasnovani logični (besedni) izrek nečesa (predikatov) o nečem (stavčnem subjektu) nujno upoštevati istost (identiteto) stavčnega subjekta pri vsakem takem prediciranju kot izrekanju nečesa o tem nečem zmeraj *eno-istem* po obrazcu $A = A$. Ta obrazec in zahtevo zasnavlja ontološka – bitna – istost nekega bivajočega, o katerem se v stavkih izrekajo njegove lastnosti ali načini biti. V filozofski psihologiji se to načelo nanaša na bitno istost človeške duše (bistva človeka) v vseh njegovih mnogoterih obnašanjih in načinih biti, v kateri se izkazuje zmeraj eno-isti človek. In če je v vprašanju človek, se ta njegova eno-istost ali identiteta reflektira v njegovi subjektivni stanovitni *samo-zavesti*, ki ima v svoji zgodovinski dejanskosti zmeraj samosvoje momente in »dinamične znake«. Tako postane uporabna v sociologiji: je razpoložljiva zanjo pri njenih empiričnih raziskavah in razlagah nekaterih družbenih pojavov.

VRSTA, 1975

Vendar ni mogoče mimo zgodovinskega dejstva, da je nakazana filozofska ontologika že novejša, šele v 19. stoletju razmahnjena, šolsko disciplinarno razparcelirana in hudo poplitvena »filozofija-v-razkroju«. Da je zato tudi po njenem šolskem »načelu identitete« kot puste formalnogične enoistosti ta identiteta skrajno poplitvena, okrnjena, mrtva in jalova do brezsmiselnega predsodka, saj se sploh ne ozira več na problem zgodovinskega bistva človeka v izvorni identiteti, ker o tem nima niti najrahljše slutnje. Da se je s to šolsko jalovo »filozofijo« utrdila pozaba Platonovega izvornega začetnega zasnutja filozofije in z njo prav odločilnega zasnutja izvorne začetne identitete človeškega bitja in biti (v široko razviti temi o pravosti – dikaiosyne – človeka v Politeji). S to pozabo se je zgodila še usodnejša izguba pomnjenja tega, da je ravno v tako zasnovani izvorni začetni identiteti človeškega bitja in biti že odprta možnost svetovnozgodovinske evropskosti zmeraj samosvojega človeka razvijajočih se ljudstev Evrope, ne da bi bil Platon izrecno mislil na to »zgodovino« in na Evropo. Nezvedljiva prigoda žive identitete kot odprtega odnosa in sredine istosti in razlike človeškega bitja in biti je spodbudila Platonovo začetno filozofsko zasnutje take zgodovinske identitete človeka proti njegovemu razkroju v ničevosti. Identiteta je torej odprt odnos in sredina istosti in razlike človeškega bitja in biti kot človekove možnosti; in je tisto, kar ga razločuje od živali in vsega drugega, saj je le v nji zasnovana njegova zmeraj samosvoja človeškost. Žival sicer JE v biti, vendar nima odprte sredine odnosa do biti in zato tudi ne do sebe: to, da JE v biti, ji ni odprto. V tem odnosu in sredini istosti človeškega bitja in biti je zasnovana zato človekova samosvoja beseda, z njo njegova dejanska svetovnost in zgodovinskost kakor tudi ontološka protoznanost in na tej temelječa in po nji omogočena vsa praksa znanosti. Ne prezrimo tega: naša zgodovinska modernost je epoha vsezajemajoče prakse znanosti kot oblasti čez vse, ki ni kar kdove kako »nastala«, ampak je bila zasnovana šele s prigodo izvorne začetne identitete človeškega bitja in biti kot tistega odnosa in sredine, brez katere bi bila Evropa zgolj vnanja zemljepisna oznaka, če bi bilo sploh mogoče to reči, ker brez tiste prigode ne bi imeli zemljepisne znanosti. V tem odnosu in sredini je torej že bistvena identiteta evropskega zgodovinskega človeka vseh ljudstev Evrope kot možnost; tu je zadnji najgloblji temelj možnosti evropskega združevanja, ki je v teku. Glasniki take evropskosti Evrope njenih samosvojih ljudstev so bila in so še dela velikih ustvarjalcev njenega dvatisočetstoletnega dogajanja: v duhu teh del je shranjena njena prihodnost, če se ne bo povsem izgubil posluš zanj v današnji povnanjeni javnostni brezdušnosti.

Vem, da podani grobi obris nakazane zadeve dandanes ne more biti kar splošno razumljiv in jasen in da bo proces izjasnitve in ovedenja te zadeve vsekakor naporen in dolgotrajen – če sploh bo. Omeniti sem jo moral zaradi nujnega kontrasta z današnjim sociologističnim identitetiziranjem in rezoniranjem povnanjene zavesti. Obenem pa sem tudi že omenil, da naša politična in civilno-družbena razprava o preprostih vprašanjih možnosti in skrbnosti ohranjanja slovenstva v EZ ni in ne more biti niti filozofski simpozij ali seminar o identiteti niti simpozij o teorijah identitete. Vsekakor

pa je res, da temeljne teorije in bistveni premisleki usmerjajo takšno razpravo, čeprav jih ni mogoče razvijati v teku take razprave, ampak zunaj nje. Sam ravno končujem obširnejšo študijo na naslovno temo *Identiteta in/ali razkroj*, s podnaslovom *Aktualnost Platonovega zasnutja identitete človeka*.

Za kaj nam torej v naši politični in civilno-družbeni razpravi na temo o slovenstvu v EZ glede na identiteto pravzaprav gre?

Prišli naj bi do nekega odgovora na preprosto vprašanje: *Ali in kako se bo slovenstvo obdržalo v Združeni Evropi? Ali nam sploh zares gre za to?*

In če nam zares gre za to: *Kaj bi bilo treba ukreniti, storiti, za kaj poskrbeti, da bi se to uresničilo?*

Zmeniti se, da je treba gledati možnost prihodnosti, da je s tega vidika v svetovnozgodovinskem smislu slovenska identiteta že sama po sebi samosvoja evropska identiteta in da je zato treba govoriti o slovenski evropskosti kot dvoedini identiteti. In če pravim »slovenska«, je to besedo mogoče nadomestiti z imenom katerega koli drugega razvitega ljudstva Evrope. Le tako ima lahko naša razprava o prihodnosti Evrope vseevropski in ne samo lokalni značaj, čeprav bo ohranitev slovenstva edinole naša skrbnost, kakor analogno pri vsakem ljudstvu Evrope.

Zato se moramo zmeniti o tem, da bistveno-bitna izvorna identiteta ni kaj zgolj danega niti kaj poljubnega, ampak je zasnovana možnost in naloga, ki jo človek prevzame in udejanja v skrbnosti lastne človeškosti in lastne biti/eksistence ali pa jo zanemari, prezre in se razkroji v lastni kaotični ničevosti – propade s tem, ko se zapusti. In da nihče drug ne more te naloge opraviti zanj.

Torej se moramo vprašati: *Ali smo odločeni prevzeti nase to možnost in nalogo samosvoje človeškosti kot skrb/skrbnost za zgodovinsko enkratno in končno bit/eksistenco? Tega še ne vemo?*

Ali imamo za to odločenost kakršen koli zavezujoč akt v ustavi ali kakem zakonu oz. vsaj nekakšno javno preverjeno izjavo, ki bi izražala to skrb Slovencev za lastno slovenstvo, človeškost in samosvojo bit? Česa takega nimamo.

Ali se zavedamo tega, kakšne dejavnosti zahteva taka dejavna skrbnost za obdržanje slovenstva, za udejanjanje te naše možnosti in naloge? Ali imamo začrtano strategijo takega udejanjanja? Ne takega zavedanja ne take strategije nimamo.

Vendar bo postalo prej ali slej nujno, da do vsega tega pridemo. Vsekakor bo to, ob vsem drugem urejanju notranjih zadev Slovenije in njenih odnosov v EZ, dolgotrajen in naporen proces, v katerem bomo morali opustiti marsikateri današnji predsodek, ki se nam zdi samoumevna resnica. Najslabše pa bi bilo za nas, če v prej nakazani smeri ne bi storili ničesar, če bi kot Slovenci preprosto zaspali in čakali, kaj bo prinesel čas. V tem primeru bi bila nevarnost velika, da v EZ in sploh v globaliziranem pogonu izgubimo svoje slovenstvo in se razkrojimo v kaos ničevosti po lastni ne-marnosti in zapustitvi sebe. In tega se bomo morali ovedeti, slovenska politika ima glede tega zgodovinsko odgovornost.